

LÕIMUMIS-, SH KOHANEMISPROGRAMM 2026-2029

Tulemusvaldkond	Sidus ühiskond
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti on sidus ja kaasav ühiskond
Valdkonna arengukava	„Sidusa Eesti arengukava 2030“
Programmi nimi	Lõimumis-, sh kohanemisprogramm
Programmi eesmärk	Eesti ühiskond on sidus ja stabiilne, kus eri keele- ja kultuuritaustaga inimesed kannavad Eesti identiteeti, osalevad aktiivselt ühiskonnaelus, jagavad demokraatlikke väärtusi ja ühist kultuuri-, info- ja suhtlusruumi ning tunnevad ühtekuuluvust. Loodud on võrdsed võimalused edukaks iseseisvaks toimetulekuks ja heaoluks kõigile Eestis elavatele inimestele.
Programmi periood	2026.–2029. aasta
Peavastutaja (ministeerium)	Kultuuriministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	

Sissejuhatus

Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi elluviimisega toetatakse sidusust ühiskonnas, aidatakse kaasa ühtekuuluvustunde loomisele erinevate elanikkonnagruppide vahel Eesti ühiskonnas ning Eesti elanike teadlikkuse kasvule erinevatest kultuuridest ja keeltest.

Lõimumis-, sh kohanemisprogramm toetub „Sidusa Eesti arengukavale 2030“ (edaspidi arengukava), mille elluviimist koordineerivad kultuuriminister, siseminister ja välisminister. Siseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ja Välisministeeriumi ülesanne arengukava elluviimisel ja suunamisel on oma vastutusvaldkonna tegevuste elluviimine, arengukava elluviimise üldine seiramine, tegevuste ja eriarvamuste ühtlustamine, arengukava aruannete ja uuendamise korraldamine.

Lõimunud ja sidus ühiskond tähendab arengukava kohaselt, et kõik Eesti inimesed, sh eri keele ja kultuuritaustaga, vastastikku aktsepteerivad üksteist ja peavad üksteisest lugu, tunnevad ühtekuuluvustunnet, teevad koostööd ja sh saavutavad oma ühiseid eesmärke demokraatlikult, suhtlevad omavahel ja moodustavad sotsiaalseid võrgustikke. Lõimunud ja sidusa ühiskonna alus on Eesti identiteet ning eesti keel ja kultuur. Samas on lõimunud ühiskonna osad ka kõik teised keeled, kultuurid ja rahvused. Sidusas ühiskonnas ei sõltu inimeste kohtlemine nende soost, vanusest, erivajadusest või puudest, rassilisest või etnilisest kuuluvusest, seksuaalsest sättumusest, perekonnaseisust, elukohast jne.

Kohanemine on osa lõimumisest, mis koosneb esimestest teenustest ja tegevustest pärast Eestisse jõudmist (orienteeruvalt viie aasta jooksul pärast saabumist), mil uussisserändaja saab alusteadmised ja -oskused riigis tegutsemiseks.

Edukas lõimumisprotsess toimub eeskätt vabatahtliku valiku ja motivatsiooni toel, mida toetab riiklik ja kogukondlik institutsionaalne raamistik, kuhu lisaks avaliku sektori organisatsioonidele, sh kohalikele omavalitsustele, on kaasatud ka erasektori ja kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Senise lõimumispoliitika peamise sihtrühmana on nähtud valdavalt venekeelseid Eesti püsielanikke, kellel ei ole Eesti kodakondsust ja kes on valdavalt määratlemata kodakondsusega isikud ja Venemaa Föderatsiooni kodanikud. Lõimumine on aga kahepoolne protsess, mis eeldab nii teisest rahvusest püsielanike, sisserändajate kui ka neid lõimiva ühiskonna koostööd ja jõupingutusi. Jooksva programmiperioodi fookuses on erinevate sihtrühmade omavaheliste kontaktide suurendamine.

Seoses 24.02.2022 hoogustunud Venemaa täiemahulise sõjalise agressiooniga Ukrainas on uussisserändajate sihtrühm mitmekordselt suurenenud Ukraina sõjapõgenike arvelt, kellel on vastavalt Euroopa Liidu direktiivile ning Eesti Vabariigi Valitsuse korraldusele võimalik taotleda Eestis ajutise kaitse staatust¹. Samuti on sõjategevusest tingitud rahvusvahelise kaitse täiendava kaitse staatusega inimeste arvu märkimisväärne kasv. Ukrainlaste kogukonna suurendamine seab väljakutseid nii poliitikakujundamise kui teenuste pakkumise vaates. Rahvastikuregistri 01.01.2026 seisuga on Eestis 54 589 UA kodanikku.

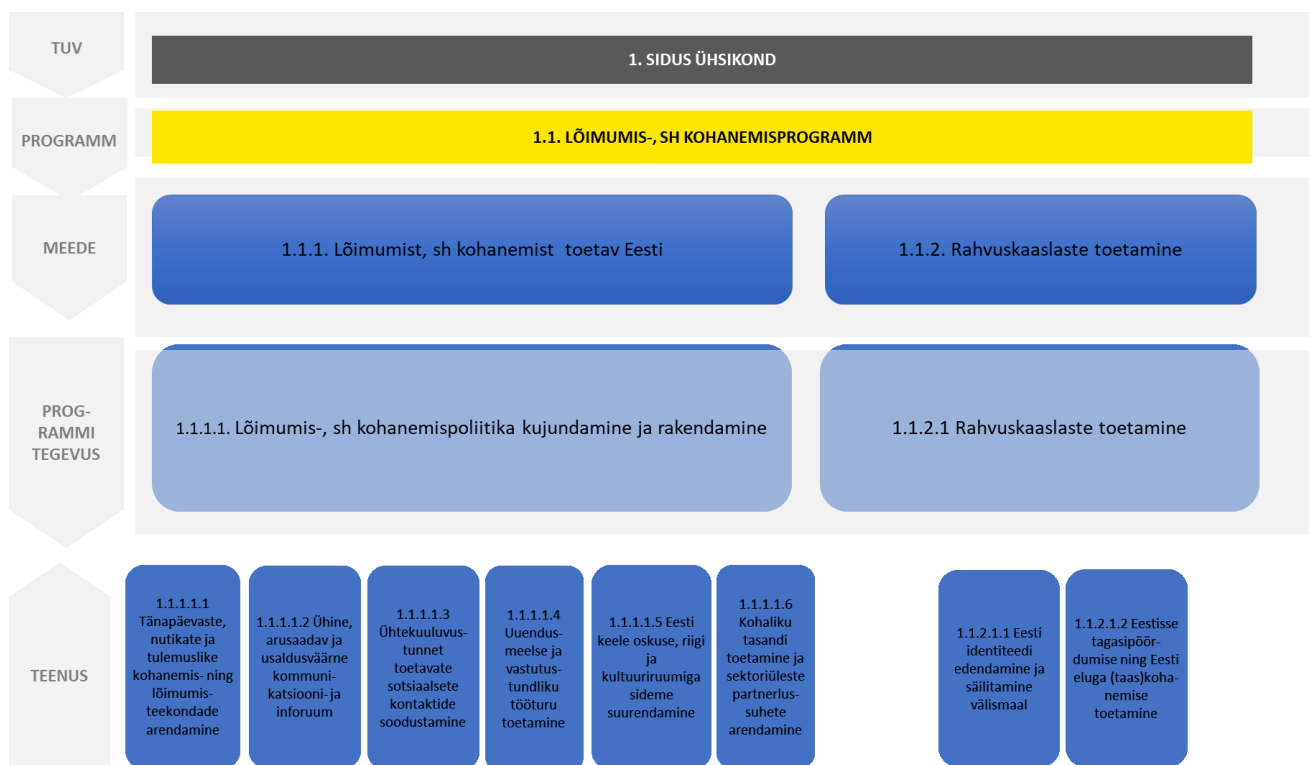
Lõimumis-, sh kohanemispoliitika on horisontaalse iseloomuga ning hõlmab riigi eelarvestrateegias mitut poliitikavaldkonda, aidates saavutada nende eesmärgi, sh säilitada eesti keelt ja kultuuri, kindlustada Eesti julgeolekut ning suurendada majanduse konkurentsivõimet. Samal ajal toetavad teiste poliitikavaldkondade tegevused lõimumispoliitika eesmärkide elluviimist.

Programmi eesmärgi saavutamiseks viiakse Euroopa Sotsiaalfondi vahendite toel ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021-2027 poliitikaeesmärgi 4 „Sotsiaalsem Eesti“ erieesmärgi „Soodustada aktiivset kaasamist, et edendada võrdseid võimalusi, diskrimineerimiskeeldu ja aktiivset osalemist, ning parandada eelkõige ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööalast konkurentsivõimet“ ellu meetme 21.4.7.5 „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“ tegevused.

Samuti aitavad programmi eesmärgi saavutada Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetusmeetme „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ programmi komponendi „Kultuuriline ja keeleline lõimumine“ tegevused.

Käesolevas lõimumis-, sh kohanemisprogrammis on kajastatud ainult Kultuuriministeeriumi tegevusi, mida tuleb vaadelda lõimumiseesmärkide saavutamiseks kogu avaliku sektori tegevuste koostöös.

¹ Vabariigi Valitsuse 08.03.2022 korraldus nr 66 „Ajutise kaitse kohaldamine“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/308032022010>

Joonis 1. Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi struktuur

Programmi juhtimiskorraldus ja elluviimine

Programmi koostamise ja elluviimise eest vastutab ning seiret koordineerib Kultuuriministeerium kultuurilise mitmekesisuse asekantsleri juhtimisel. Elluviidavad tegevused ja prioriteedid lähtuvad „Sidusa Eesti arengukavast 2030“ kooskõlas strateegia „Eesti 2035“ pikaajaliste sihtidega. Elluviidavad tegevused ja prioriteedid lähtuvad Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist, on kooskõlas riigi eelarvestrateegia protsessiga nelja aasta lõikes ja täpsustatakse ühe aasta lõikes riigieelarve protsessi raames. Kultuuriministeerium uuendab programmi igal aastal ja pikendab seda ühe aasta võrra, tagades kooskõla riigi eelarvestrateegia perioodi ja riigieelarveliste vahenditega.

Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi rakendamisest annab Kultuuriministeerium aru Rahandusministeeriumile ja Riigikontrollile esitatavas iga-aastases Sidusa ühiskonna tulemusaruandes. Ministri kinnitatud programm avalikustatakse Kultuuriministeeriumi kodulehel pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist Riigikogus ning riigieelarve vahendite täiendavat liigendamist Vabariigi Valitsuses.

Lõimumis-, sh kohanemisprogrammis kajastatakse Kultuuriministeeriumi planeeritud, elluviidavaid ning rahastatavaid tegevusi ja teenuseid ning antakse ülevaade olulisematest uutest algatustest. Teiste ministeeriumide elluviidavad ühiskonna lõimumist toetavad tegevused kajastatakse ministeeriumide juhitavate programmide ja tegevuste raames. Tulemusi analüüsitakse mõõdikute monitoorimise kaudu.

Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse asekantsler koostöös kultuuriministri moodustatud rahvusvähemuste kultuurinõukoja ja Ida-Virumaa rahvuskultuuriühenduste ümarlauaga kujundab ka vähemusrahvuste kultuuriorganisatsioonidele suunatud poliitikat. Romade lõimumisküsimustega tegelemiseks ja teabe koordineerimiseks on Kultuuriministeeriumi juurde loodud romade lõimumise nõukoda.

Tihedat koostööd tehakse Välisministeeriumiga ÜRO ja Euroopa Nõukogu rahvusvaheliste konventsioonidega võetud kohustuste täitmise ja rahvusvähemuste õiguste seires.

Lisaks on Kultuuriministeerium Euroopa Komisjoni Euroopa integratsioonivõrgustiku (*European Integration Network*) liige, Euroopa Komisjoni riiklik roma kontaktpunkt (*National Roma Contact Point – NRCP*) ja esindab Eestit Euroopa Nõukogu romade ja rändlejate eksperdikomitees (*Committee of Experts on Roma and Traveller Issues – ADI-ROM*). Samuti osaleb Kultuuriministeerium OECD migratsiooniteemalises ekspertgrupis (Expert Group on Migration), mille eesmärk on toetada lõimumist ning vahetada teavet liikmesriikide vahel. Kultuuriministeerium osaleb ka Holokausti Mälestamise Rahvusvahelise Ühenduse (IHRA) töös.

Tegevuste elluviijaks on suuremalt jaolt Integratsiooni Sihtasutus (edaspidi INSA), lisaks viivad tegevusi ellu ka Eesti Linnade ja Valdade liit (edaspidi ELVL) ja Kultuuriministeerium ise.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programmi eesmärk: Eesti ühiskond on sidus ja stabiilne, kus eri keele- ja kultuuritaustaga inimesed kannavad Eesti identiteeti, osalevad aktiivselt ühiskonnaelus, jagavad demokraatlikke väärtusi ja ühist kultuuri-, info- ja suhtlusruumi ning tunnevad ühtekuuluvust. Loodud on võrdsed võimalused edukaks iseseisvaks toimetulekuks ja heaoluks kõigile Eestis elavatele inimestele.

Tabel 1. Programmi mõõdikud

Mõõdik, sh allikas	Algase (viimane teadaolev aasta)	Sihttase 1 (2026)	Sihttase 2 (2027)	Sihttase 3 (2028)	Sihttase 4 (2029)
Tugeva või keskmise tugevusega riigiidentiteedi kandjate osakaal, eestlased % <i>Allikas: Eesti integratsiooni monitooring (EIM)</i>	73% (2023)	≥ 73%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 79%
Tugeva või keskmise tugevusega riigiidentiteedi kandjate osakaal, teisest rahvusest inimesed % <i>Allikas: EIM</i>	89% (2023)	≥ 89%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 86%

Tugeva või keskmise tugevusega riigiidentiteedi kandjate osakaal 2023. a Eesti Integratsiooni Monitooringu andmetel oli **eestlaste seas 73%** ning **teisest rahvusest inimeste seas 89%**. Monitooringust selgus, et tugeva riigiidentiteediga isikute osakaal teistest rahvustest inimeste hulgas on võrreldes 2020. a kasvanud 4 protsendipunkti võrra (39%-lt 43%-le) ja keskmise riigiidentiteediga isikute osakaal on jäänud samaks (46%). Eestlaste seas tugeva riigiidentiteediga inimeste osakaalu indeks vähenes 2 protsendipunkti võrra (22%-lt

20%- le) ja keskmise riigiidentiteediga isikute osakaal vähenes 56%-lt 53%-le. Muutus ei ole suur, kuid tendentsina tähelepanuväärne kui tunnistus sellest, et Ukraina sõjal on lõimumisele asümmeetriline mõju, lähendades venekeelset kogukonda Eesti riigile ja samas nõrgendades eestlaste lõimumisvalmidust.

Tabel 2. Programmi rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve			Eelarve prognoos	
	2025	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud	16 982 808	17 341 878	16 504 220	14 112 101	7 931 926
Meede 1. "Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti" kokku	16 794 058	17 161 878	16 324 220	13 932 101	7 751 926
MEETME TEGEVUS					
Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	16 794 058	17 161 878	16 324 220	13 932 101	7 751 926
Meede 2. "Rahvuskaaslaste toetamine" kokku	188 750	180 000	180 000	180 000	180 000
MEETME TEGEVUS					
Rahvuskaaslaste toetamine	188 750	180 000	180 000	180 000	180 000

Tabel 3. Programmi rahastamiskava täiendav informatsioon 2025. a kohta (eurodes)

	2025 aasta alguse eelarve	2024. aastast ülekantud vahendid eelarveliid 20	2025. aasta riigieelarve seaduse muudatused (I ja II lisaeelarve)	VV reservist eraldatud vahendid	Lõplik 2025. a programmi tegevuse eelarve
Programm Sidus Eesti: Lõimumine, sh kohanemine	16 982 808	3 935 946	0	0	20 918 754
Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	16 794 058	3 911 964			20 706 022
Rahvuskaaslaste toetamine	188 750	23 982			212 732

Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Eestis elab eestlaste kõrval arvukalt teistest rahvustest inimesi ning sisserände tulemusel suureneb ühiskonna heterogeensus ning keeleline ja kultuuriline mitmekesisus.

Rahvastikuregistri 01.01.2026 andmete kohaselt elab Eestis **1 365 963** elanikku, kellest 1124698 on Eesti kodanikud. Määratlemata kodakondsusega inimeste arv ja kehtivate elamisõiguse ja elamislubadega, kelle elukoht on registreeritud Eestis, oli 58 432 (4,3% elanikest). Teiste riikide kodanike arv, kelle elukoht on registreeritud Eestis, oli 182 833 (suurim osakaal on Venemaa Föderatsiooni kodanikel (75 464), järgnevad Ukraina kodakondsusega (54 589) isikud).

Statistikaameti andmetel (seisuga 1. jaanuar 2025) Eestis elab peale eestlaste 220 rahvuse esindajaid, mis on mitme võrra enam, kui mõned aastad tagasi. 68,2% riigi elanikkonnast on rahvuselt eestlased, 20,9% venelased, 5,4% ukrainlased, 0,8% valgevenelased ja 0,6% soomlased. Eestis elab ka väike romade kogukond (Rahvastikuregistri andmetel seisuga 01.01.2026 677 roma, kes moodustavad 0,05% Eesti rahvastikust ning neist ligi kolmandik elab Valga maakonnas).

2021.a rahvaloenduse käigus selgus, et Eestis on hinnanguliselt kahe rahvusega inimesi 41 960 ehk 3% elanikkonnast ning kahe emakeelega inimesi 30 710 ehk 2% elanikkonnast. Nii rahvuste kui ka keelte puhul on levinuim paar vastavalt eestlased-venelased või eesti-vene emakeelega inimesed. Kahe rahvusega inimestest 62% ehk 25 940 inimest ütlesid, et nad on nii eestlased kui ka venelased. Teised rahvuste paarid moodustavad tunduvalt väiksema osa — 5% on neid, kes peavad end rahvuselt venelaseks ja ukrainlaseks, 3% aga neid, kes peavad end nii eestlaseks kui soomlaseks. Kahe emakeelega rahvastikust moodustavad eesti ja vene emakeelega inimesed 59% (18 160), vene ja ukraina emakeelega inimesed 12% (3810) ning eesti ja inglise emakeelega inimesed 4% (1220).

1993. aastal vastu võetud vähemusrahvuse kultuuriautonomia seaduse alusel on Eestis kultuuriautonomia registreerinud rootsi vähemusrahvus, kes saab seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks riigi toetust. Eestis tegutseb umbes 300 rahvusvähemuste kultuuriseltsi, millest riigi toetust saavad ca 250 organisatsiooni. Riiklikud toetused rahvusvähemuskultuuridele on osutunud tõhusaks poliitikavahendiks riigis elavate rahvusgruppide vaimse kultuuripärandi säilitamisel ja mitmekultuurilise Eesti kultuuriruumi loomisel. Eesti ühiskonna lõimumismonitooring (EIM) 2023 andmete järgi ei tunne 53% teisest rahvustest inimestest mingit survet oma rahvuskultuurist loobumiseks.

Eesti roma kogukond tunneb ühtekuuluvust Eestiga ja ühisosa eestlastega, kuid jääb sotsiaal-majanduslike näitajate poolest muust ühiskonnast järsult maha. Statistikaameti 01.01.2024. a andmetel omas kõrgharidust vaid 2,0% romadest, kesk-, keskeri- või kutseharidust 23,9%, põhiharidust 37,7 %, algharidust 24,5% ning alghariduseta oli 9,1% romadest. 2,7% romade haridustase on teadmata. Madalast haridustasemest tulenevalt on romade tööhõive madal (tööhõive määr seisuga 01.01.2024 17,4%) ning toimetulek keeruline.

Viimasel aastakümnel on erinevate sotsiaalsete, majanduslike ja poliitiliste protsesside tulemusel toimunud olulised muutused ka Eesti rändeprotsessides. Rahvusvaheline ränne ei ole Eesti jaoks midagi uut, kuid väljarände asemel näeme viimastel aastatel üha kasvavat sisserännet, sh eestlaste tagasipöördumist. Viimased kümme aastat on Eesti rändesaldo olnud positiivne ning üha enam sisserändajatest soovib jääda Eestisse püsivalt.

Esialgsete andmete kohaselt (Statistikaameti andmetel) jäi rändesaldo jäi esimest korda alates 2014. aastast negatiivseks. Eestisse saabus 2025. aastal 11 298 inimest ja siit lahkus 12 004, ehk väljaränne ületas sisserännet 706 inimese võrra. Ca 4000 ehk 35% kõigist sisserännanutest olid Ukraina kodakondsusega. Võrreldes aasta varasemaga vähenes Ukraina kodakondsusega sisserännanute arv poole võrra. Ehkki sisserännanud Ukraina kodanike arv on 2024. aastaga võrreldes veidi vähem kui kaks korda väiksem, on see siiski kordades suurem kui enne täiemahulise sõja algust (2020: 2374, 2021: 3047, 2022: 33 217, 2023: 13 082, 2024: 7000). Eestist lahkus registreeritud rände andmetel 2024. aastal 5 300 Ukraina kodanikku.

2025. a sai tähtajalise elamisloa Eestis 14 855 inimest, neist 4 308 isikut saabus Eestisse tavarändega, 757 isikut on saanud elamisloa VRKS-i alusel (va AJK), 5 639 isikut on saanud elamisloa ajutise kaitse alusel ning 4 151 isikut on saanud tähtajalise elamisloa püsivalt Eestisse elama asumiseks. Kolmandatest riikidest saabujate hulgas tavarändes oli enim Ukraina ja India kodakondsusega inimesi. 2025. aastal sai tähtajalise elamisõiguse 2 921 inimest, neist 2 870 on EL kodanikud, 27 EMP ja 15 Šveitsi kodanikku. Euroopa Liidust tuleb Eestisse elama enim Saksamaa, Läti ja Soome kodanikke. Lisaks said 122 EL-kodaniku pereliiget tähtajalise elamisõiguse. Kokku sai eelmisel aastal kas tähtajalise elamisloa või – õiguse Eestis 17 889 inimest, mis on 1087 inimest enam kui 2024. aastal.

24.02.2022 hoogustus Venemaa täiemahuline sõjaline agressioon Ukrainas, mille tõttu on Ukraina kodanikud sunnitud massiliselt riigist lahkuma. Tegemist on ulatusliku humanitaarkriisiga ning ei ole täpselt teada, millal Ukrainast sõja eest põgenenutel on võimalik turvaliselt ja püsivalt oma päritoluriiki või -piirkonda tagasi pöörduda. Eesti toetab Ukraina sõjapõgenikke, et neil oleks võimalik siin kiiresti kohaneda ja ise oma eluga hakkama saada, kuni tekib võimalus kodumaale naasta. Ajutise kaitse staatust on 31.12.2025 seisuga taotlenud kokku 62 325 inimest. Ajutise kaitse pikendamist on 28. detsembri 2025. a seisuga taotlenud 87 954 inimest ning sellest loobunud 21.12.2025 seisuga 11 175 inimest. Rahvusvahelist kaitset on perioodil 24.02.2022-31.12.2025 taotlenud kokku 8522 inimest, kellest 8 526 on Ukraina kodanikud. Kohanemisprogrammi pakutakse neljale sihtrühmale: Eestis tähtajalise elamisloa ja -õigusega viibivatele välismaalastele ehk n.ö tavarände alusel Eestisse saabunud uussissirändajatele, rahvusvahelise kaitse saajatele (täiendava kaitse või põgeniku staatusega), ajutise kaitse saajatele ning 2026. aasta juunist ka rahvusvahelise kaitse taotlejatele.

Viimastel aastatel on kasvanud islamitaustaga riskiriikidest pärit Eestisse elama asunud välismaalaste arv, 2023. aastal oli selliseid inimesi 9204. Kuue aastaga (2015-2023) on nende inimeste arv neljakordistunud. Islamiusuliste suurenunud kogukonnaga võivad kaasneda erinevad ohutegurid nagu nt tihenevad kontaktid riskiriikidega, päritoluriikide probleemid kanduvad Eestisse ja suureneb radikaliseerumise tõenäosus. Tähtis on Eestisse elama asuvate inimeste kiire lõimumine meie ühiskonda ja kinniste kogukondade tekke vältimine.

Lõimumisvaldkonnas on läbi aastate suurema tähelepanu all olnud eesti keele oskus ja selle omandamine. Riigikeele oskus mõjutab nii sotsiaalmajanduslikku kui ka kultuurilist lõimumist ning osalemist aktiivselt ühiskonnaelus. Kuna Eesti ühiskonnas edukaks hakkamasaamiseks ja lõimumiseks on eesti keele oskus võtmetähtsusega, tuleb võimaldada keeleõpet, et võimalikult paljud inimesed saaksid eesti keele selgeks ning vajadusel sooritaksid eesti keele tasemeeksami.

Kultuuriministeerium korraldab Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) vahendusel kohanemisprogrammi pakkumist, sh eesti keele õpet uussissirändajatele. Uussissirändajate seas eristatakse omakorda kahte peamist sihtrühma: tavarände ja sundrändega riiki sisenenud isikud. Tavarändega (nt töö-, õpi- ja pererändega) saabunud, st elamisloa või -õiguse saanud isikutele pakutakse kohanemisprogrammi raames A1-B1-tasemel tasuta eesti keele õpet. Tavarände sihtrühmale on kursustel osalemine vabatahtlik. Sundränne hõlmab nii rahvusvahelise kaitse taotlejaid kui ka erinevaid rahvusvahelise kaitsestaatuse saanud isikuid, sh pagulasstaatust, täiendav kaitse ja ajutine kaitse, neile on seadusest tulenevalt kohanemisprogrammis, sh keeleõppes osalemine kohustuslik. Kõik nimetatud sihtrühmad saavad kohanemisprogrammi kohta teavituskirja Politsei- ja Piirivalveametilt. Registreerumine kursustele toimub kohanemisprogrammi infoportaali (www.settleinestonia.ee) kaudu.

2024. a. sai Eesti kodakondsuse naturalisatsiooni korras 767 inimest, kellest määratlemata kodakondsusega isikuid oli 297 inimest ja 312 inimest omasid Venemaa kodakondsust. Huvi Eesti kodakondsuse vastu on suurenenud eelkõige Venemaa kodanike seas².

Statistikaameti andmed näitavad, et võrreldes teistest rahvustest elanikega on eestlastel Eesti tööturul parem positsioon. Teistest rahvustest elanikel on madalam tööhõivemäär ja kõrgem töötuse määr. 2025. aasta III kvartalis oli eestlaste tööhõive määr 71,7%, mitte-eestlaste oma 65,8%⁷, töötuse määr oli eestlastel 5,8%, mitte-eestlastel 9,9%. Eestis elavaid rahvusrühmi tugevalt eristavaks trendiks on endiselt hinnangud eri infoallikate olulisusele ja usaldusväärsusele. Riigikantselei tellimisel viis Turu-uuringute AS 2024. aastal läbi mitu avaliku arvamuse seireuuringut, kus muu hulgas küsiti millised infoallikad on Eesti elanike jaoks kõige olulisemad. Eestlaste jaoks kõige olulisemad kanalid on eestikeelsed telekanalid (ETV, ETV2, TV3, Kanal 2 jne 71%), muust rahvusest elanike jaoks sotsiaalmeedia (Facebook, VKontakte, YouTube, Telegram jt). ETV+ on oluline infoallikas 32% muust rahvusest elanikele ning 2% eestlastele. Venemaa kanalid on jätkuvalt olulised 8% muust rahvusest elanikele, neid oluliseks pidavate eestlaste osakaal kahanes nullini. 2023. aasta Integratsiooni Monitooringu andmetel kõige usaldusväärsem infokanal eestlaste jaoks on ETV ja ETV2 (86%), järgnevad eestikeelsed ajalehed ja veebiportaalid (78%) ning piirkondlikud ajalehed (73%). Muust rahvusest elanike seas on kõrgem usaldus (nii üldiselt kui ka vastava infokanali tarbijate hulgas) kohalike ajalehtede (47%) ja ETV+ vastu (46%), millele järgnevad kohalikud venekeelsed uudisteportaalid (41%) ja ETV eestikeelsed kanalid (33%).

Perioodi olulised tegevused:

1. Kohanemisprogrammi personaliseeritumaks ja ligipääsetavamaks muutmine, sh infoteenuse „Eestis kohanemine” täiemahuliseks sündmusteenuseks arendamine.
2. Uussisserändajatele mõeldud infoplatvormi settleinestonia.ee ja andmevahetuslahenduse edasiarendamiseks vajaliku rahastusmudeli leidmine.
3. Kohalike omavalitsuste võimestamine lõimumis-, sh kohanemisteenuste arendamisel.
4. Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine üle Eesti.

² 2024.aastal läbi viidud uuring „Määratlemata kodakondsusega inimesed Eestis: hoiakud, identiteet ja takistused kodakondsuse omandamisel” näitas, et enamus määratlemata kodakondsusega inimesi tunneb tugevat seotust Eestiga ning 43% nendest on konkreetne plaan saada Eesti kodakondsus.

Meetmed, tegevused ja teenused

Meede 1. Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti

Meetme eesmärk: Eri keele ja kultuuritaustaga inimestele on tagatud võimalused aktiivseks osalemiseks Eesti ühiskonnaelus, toetatud on rahvusvähemuskultuure ning soodustatud kogukondadevahelist koostööd, loodud on ühine kultuuri- ja infoväli.

Meetme mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane teadaolev aasta)	Sihttase 1 (2026)	Sihttase 2 (2027)	Sihttase 3 (2028)	Sihttase 4 (2029)
Teistest rahvustest inimeste kontaktid eestlastega <i>Allikas: EIM</i>	2,9% (2023)	≥3%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	3,0%
Eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega <i>Allikas: EIM</i>	2,1% (2023)	≥2,5%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	2,0%
Muu kodukeelega inimeste tööhõive <i>Allikas: Eesti tööjõu uuring, Statistikaamet</i>	63,6% (2023)	64%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥62%
Teise kodukeelega inimeste osalemine kultuurielus <i>Allikas: Kultuuris osalemise uuring</i>	69,3% (2023)	75%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	76%
Teise kodukeelega inimeste osalemine spordis <i>Allikas: Kultuuris osalemise uuring</i>	27,8% (2023)	27%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	30%
Informeeritus Eestis toimuvast -eestlased <i>Allikas: EIM</i>	90% (2023)	≥ 95%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 95%
Informeeritus Eestis toimuvast -teised rahvused <i>Allikas: EIM</i>	89% (2023)	≥ 89%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 90%
Eesti elanike teadlikkus ja valmisolek toetada lõimumist, sh kohanemist <i>Allikas: 2022 a. andmed Siseturvalisuse uuring, alates 2026 EIM</i>	35% (2022)	* ³	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	*

³ Alates 2026. a lisatakse Eesti Integratsiooni Monitooringusse (tulemused al 2027).

Meetme kirjeldus

Tegevus 1.1. Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine

Eesmärk: Tagatud on lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamist ja rakendamist soodustav keskkond.

Tegevuse mõõdikud

Mõõdiku nimi	Algtase (viimane teadaolev aasta)	Sihttase 1 (2026)	Sihttase 2 (2027)	Sihttase 3 (2028)	Sihttase 4 (2029)
Aktiivse eesti keele oskusega inimeste osakaal teistest rahvustest elanikest, (valdab vabalt või saab aru, räägib ja kirjutab), % <i>Allikas: EIM</i>	46% (2023)	50%	Ei möödeta	Ei möödeta	52%
Eesti keele kasutus vabal ajal alates INSA eesti keele kursusel osalemisest <i>Allikas: INSA</i>	71% (2022)	77%	77%	78%	79%
Romade (15-74-aastaste) tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Töötamise register (TÖR)</i>	17,4% (2024)	18%	19%	20%	21%
Kesk-, kutse- või kõrgharidusega 15aastaste ja vanemate romade osakaal (%) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	25,9% (2024)	27%	28%	28%	28%
Muu emakeelega elanike osakaal avalikus sektoris (avalik sektor) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	21,4% (2025)	25%	25%	25%	26%
Uussisserändajate hinnang ligipääsu kohta teenustele, millega neil on kogemus (väga hea ja pigem hea) <i>Allikas: EIM</i>	87% (2023)	90%	Ei möödeta	Ei möödeta	≥90%
Hästi enda hinnangul Eesti eluga kohanenud uussisserändajad <i>Allikas: EIM</i>	76% (2023)	76%	Ei möödeta	Ei möödeta	78%
Partnerite rahulolu INSA teenustega <i>Allikas: INSA</i>	80% (2021)	84%	84%	85%	≥85%

ETV+ ja Raadio 4, rus.err.ee, news.err.ee jälgitavus <i>Allikas: Kantar Emor; Gemius Eesti</i>	ETV+ vaatajate arv nädalas, muu rahvus (otse- ja järelvaatajad, vähemalt 15 minutit nädalas) 24,3% (2023) Raadio 4, kuulajaid nädalas (reach), muu rahvus 20,1% (2023) Unikaalsete veebikülastajate arv nädalas (tuhandetes) rus.err.ee- 169 000; news.err.ee - 38 000 (2023)	ETV+ vaatajate arv nädalas, muu rahvus (otse- ja järelvaatajad, vähemalt 15 minutit nädalas) ≥24% Raadio 4, kuulajaid nädalas (reach), muu rahvus- ≥20% Unikaalsete veebikülastajate arv nädalas (tuhandetes) rus.err.ee- ≥180 000; news.err.ee - ≥40 000	ETV+ vaatajate arv nädalas, muu rahvus (otse- ja järelvaatajad, vähemalt 15 minutit nädalas) ≥24% Raadio 4, kuulajaid nädalas (reach), muu rahvus- ≥20% Unikaalsete veebikülastajate arv nädalas (tuhandetes) rus.err.ee- ≥180 000; news.err.ee - ≥50 000	ETV+ vaatajate arv nädalas, muu rahvus (otse- ja järelvaatajad, vähemalt 15 minutit nädalas) ≥24% Raadio 4, kuulajaid nädalas (reach), muu rahvus- ≥20% Unikaalsete veebikülastajate arv nädalas (tuhandetes) rus.err.ee- ≥180 000; news.err.ee - ≥50 000	ETV+ vaatajate arv nädalas, muu rahvus (otse- ja järelvaatajad, vähemalt 15 minutit nädalas) ≥24% Raadio 4, kuulajaid nädalas (reach), muu rahvus- ≥20% Unikaalsete veebikülastajate arv nädalas (tuhandetes) rus.err.ee- ≥180 000; news.err.ee - ≥50 000
ETV+ ja Raadio 4, olulisus muust rahvusest elanike seas <i>Allikas: EIM</i>	ETV+ 37% Raadio 4 22% (2023)	ETV+ 45% Raadio 4 30%	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	ETV+ 45% Raadio 4 30%

Teenused

Tänapäevaste, nutikate ja tulemuslike kohanemis- ning lõimumisteenuste arendamine

Eesmärk on, et vajaduspõhised lõimumis-, sh kohanemisteenused oleksid korraldatud kliendikeskselt ja tulemuslikult. Kokku on lepitud teenused, mida sihtrühmadele pakutakse ning sihtrühmad on nendest teadlikud ja teenuste kvaliteediga rahul.

Programmperioodi jooksul:

- Arendame riigiportaali keskkonnas www.eesti.ee sündmusteenust „Eestis kohanemine”, mis hõlmab kaheksa osateenust ja andmevahetuslahendust, samuti uussisserändajatele mõeldud infoplatvormi <https://www.settleinestonia.ee/>.
- Loomes Kohanemisprogrammi andmekogu (KOPA), et korraldada ja hallata Eestis elavate välismaalaste kohanemisprogrammi sihtrühmade andmeid, tagades programmiga seotud toimingute läbiviimise ning kohanemisprogrammi sihipärase pakkumise.
- INSA arendab edasi iseteenindusportaali <https://iseteenindus.integratsioon.ee/>, mille abil kliendid saavad registreeruda sobivatele keelekursustele, leida huvitavaid sündmusi oma suhtluskeele praktiseerimiseks, sorteerida keeleõppevõimalusi

keeletaseme, asukoha või ajaperioodi järgi, näha ülevaadet läbitud tegevustest, saada meeldetuletusi eesootavate sündmuste kohta.

- INSA võtab kasutusele vestlusroboti (bürokrati) keeleõppealasel nõustamisteenustel potentsiaalse ajakulu vähendamiseks ning info kättesaadavuse parandamiseks. Luuakse uusi lõimumist ja keeleoskuse arendamist toetavaid e-teenuseid, viiakse läbi teenusepakujate ning kasutajate uuringuid analüüsima olemasolevaid riigi ja erasektori poolt pakutavaid rakendusi ning klientide valmisolekut uute e-teenuste kasutamiseks.
- INSA viib ellu vabatahtlike kaasamise sotsiaalse sidususe ja kogukondliku osaluse tugevdamiseks tegevusi Eesti-Šveitsi koostööprogrammi toel. Sotsiaalse kaasatuse programmi põhirõhk on lõimumisel ning selle raames keskendutakse ka Ukraina sõjapõgenikele, kellele luuakse paremad võimalused kohalikus ühiskonnaelus osalemiseks.
- 2026. aastal saame arengukava hindamise tulemused, mis on sisendiks ka uue arengukava koostamisel.
- Viime läbi kümnenda (2026) ja üheteistkümnenda (2029) integratsiooni monitooringu.
- Alustame uue valdkondliku arengukava koostamist.

Arenguvajadused:

- Sihtrühmade teadlikkuse tõstmine, nii et inimestel oleks lihtne aru saada, milliseid teenuseid neile pakutakse, kuidas need üksteist toetavad ning mida teenustes osalemine neile annab.
- Sujuva andmevahetuslahenduse loomine erinevate koostööpartnerite vahel teenuste (eelkõige kohanemisprogramm) tõhusamaks ja kuluefektiivsemaks pakkumiseks.
- Täiendavad vahendid infoplatvormi www.settleinestonia.ee arendamiseks, kohanemisprogrammi katkematu ja sujuva toimimise tagamiseks.

Ühine, arusaadav ja usaldusväärne kommunikatsiooni- ja inforuum

Eesmärk on tagada regulaarne, selge ja faktitäpne lõimumis-, sh kohanemisalane avalik kommunikatsioon ning asjakohase riigiinfo edastamine, mille tulemuseks on Eesti elanikkonna teadmiste suurenemine lõimumis-, sh kohanemisvaldkonnast.

Programmi perioodi jooksul:

- Jätkame ühise inforuumi tugevdamisega. Toetame ja võimeistame eri keele- ja kultuuritaustaga inimestele suunatud meediakanaleid, sh kohalikke meediakanaleid ning toetame lihtsas eesti keeles uudiste tootmist ja avaldamist, korraldame koolitustegevusi ajakirjanikele ja ajakirjandustudengitele.
- Koostöös Riigikantseleiga tagame riigiinfo kättesaadavuse ka eri keele- ja kultuuritaustaga Eesti elanikele.
- Koostöös Rahvusraamatukoguga aitame kaasa väärinfo leviku piiramisele. Viime läbi meediahariduse programmi eelkõige eri keele- ja kultuuritaustaga täiskasvanutele, koostame meediakirjaoskust toetavaid õppematerjale.
- Koostöös Statistikaametiga hoiame asjakohasena välja arendatud avalikkusele ja poliitikakujundajatele mõeldud juhtimislaudu.
- Lõimumist, sh kohanemist toetavate hoiakute kujundamiseks ja toetamiseks korraldame kommunikatsioonikampaaniaid, tellime Eesti kultuuririkkust tutvustavaid ristmeediaprogramme, tele- ja raadiosaateid ning artikleid.

Arenguvajadused:

- Eri keele- ja kultuuritaustaga inimestele suunatud kvaliteetse ajakirjandusliku sisu arendamine.

Ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine

Eesmärgiks on, et erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste vahel oleksid usalduslikud, sõbralikud ja tihedad otsekontaktid. Erineva emakeelega inimesed algatavad ja osalevad kogukondlikes ühistegevustes (sh vabatahtlikus tegevuses) ning tunnevad ühtekuuluvustunnet.

Programmiperioodi jooksul:

- INSA süstemaatiliselt kaasab vabatahtlikke lõimumis-, sh kohanemisvaldkonna tegevustesse: koolitades eestvedajaid, võimestades kogukondi ning vabaühendusi, luues kogemiskohtumiste platvormi.
- Koostöös INSA, Kodanikuühenduse Sihtkapitali ja Eesti Rahvakultuuri Keskusega kaasame eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi ja tagasipöördujaid kogukondlikkesse tegevustesse.
- INSA taotlusvooru kaudu toetame erinevaid kogukondi liitvaid projekte.

Arenguvajadused:

- Täiendavate võimaluste loomine suurendamaks eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste sidusust Eesti kultuuriruumiga.

Uuendusmeelse ja vastutustundliku tööturu toetamine

Eesmärk on, et eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste konkurentsivõime ühiskonnas toimetulekuks oleks paranenud.

Programmiperioodi jooksul:

- INSA viib läbi eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ning tagasipöördujate tööturul konkurentsivõimet toetavad tegevused.
- Tööjõulähetusprogrammi pakkumine keeleõppe eesmärgil.

Arenguvajadused:

- Tööjõulähetusprogrammi laiem pakkumine (lisaks haridustöötajatele ka teistele sihtrühmadele - meditsiini- ja siseturvalisuse valdkonna töötajatele).
- Tööandjatega koostöömudeli arendamine keeleõpe ja kohanemise valdkonnas.

Eesti keele oskuse, riigi ja kultuuriruumiga sideme suurendamine

Eesmärgiks on, et eesti keelest erineva emakeelega inimeste eesti keele oskuse tase ja eesti keelt aktiivselt kasutajate arv kasvaks, ühiskond toetaks erineva emakeelega inimeste koos õppimist, mitmekeelse ja rändetaustaga õpilaskonna igakülgset lõimumist Eesti ühiskonda. Inimeste usaldus riigi institutsioonide vastu on kõrge.

Programmiperioodi jooksul:

- INSA toetab ja loob mitmesuguseid võimalusi eesti keele praktiseerimiseks eestikeelses keelekeskkonnas, sh jätkab vabatahtlikke kaasavate toetavate tegevuste formaatide arendamise ja pakkumisega, laiendab keelesõbra programmi.
- INSA jätkab keelekursuste pakkumisega (sh kohanemisprogrammi raames, eesti keele majas jm) sh töötab välja kohanemisprogrammi eesti keele õppe B1-taseme õppematerjalid ning teadmiste testid, sh veebipõhised testid ja e-õppematerjalid.
- Olemasolevate kohanemisteenuste hindamise tulemuste põhjal kohanemisprogrammi uuendamine.
- INSA jätkab kohanemisprogrammi pakkumisega. Kohanemisprogrammi paindlikumaks ja mugavamaks pakkumiseks luuakse mh teemamoodulite e-õppe lahendus, muutes need paremini kättesaadavaks neile, kellel on digioskused ja suurem vajadus paindliku õppekorralduse järele.
- Kohanemisprogrammi kättesaadavaks tegemine ka rahvusvahelise kaitse taotlejatele.
- Pakume keeleõpet toetavat nõustamissüsteemi.

- Arendame Eesti kultuuriruumi, toetame keelelist ja kultuurilist mitmekesisust ning omakultuuri säilitamist ja arendamist. Selleks INSA jätkab rahvuseltside ja KUM rootsi kultuuriomavalitsuse toetamist ning hõimurahvastega koostööd edendavate tegevuste elluviimist koostöös Fenno-Ugria Asutusega; toetame eri töökeelega rahvuseltside ja kultuuriorganisatsioonide koostööd, toetame ukraina keele ja kultuuri säilitamist ukraina noorte seas.

Arenguvajadused:

- Ajutise kaitse saajate sujuva keeleõppe teekonna jätkamine, ehk A2-B1 tasemel keeleõppe pakkumine.
- Tegevuste ja teenuste välja arendamine ja/või kohandamine islamiriikidest sisserändajatele selleks, et vältida selle sihtrühma radikaliseerumist, soodustada sujuvat lõimumist ja tagada ühiskonna sidusus.

Kohaliku tasandi toetamine ja sektoriüleste partnerlussuhete arendamine

Eesmärk on, et avaliku, era- ja kolmanda sektori asutused, kes puutuvad sihtrühmaga kokku, arvestavad oma põhitegevuses eesti keelest erineva emakeelega inimeste vajadustega. Lõimumis-, sh kohanemisteenuste pakkujad on heades partnerlussuhetes ning teadlikud iseenda ja teiste osaliste rollidest.

Programmiperioodi jooksul:

- Teeme koostööd Eesti Linnade ja Valdade Liiduga, sh arendame KOV tasandi lõimumisvaldkonna koordinaatorite võrgustikku, aitame KOVidel arendada lõimumist toetavaid teenuseid, tõstame KOV ametnike ja teenistujate võimekust töötada sihtrühmaga (uussisserändajad, eri keele- ja kultuuritaustaga inimesed ning tagasipöördunud).
- Viime ellu tegevusi romade sotsiaalmajandusliku lõimumise soodustamiseks, seda toetava roma rahvuskultuuri ja identiteedi tugevdamiseks ning kogukonna suhtes levinud negatiivsete stereotüüpide hajutamiseks: toetame avaliku-, era ja kolmanda sektori organisatsioonide teadlikkust roma kogukonnast; arendame sotsiaalmajanduslikult haavatavas olukorras romadele suunatud mentoriteenust ja romade tööhõivet toetavaid tegevusi kohalikes omavalitsustes; toetame roma kodanikuühiskonna organisatsioonide teket ja võimekust, ning aitame kaasa roma kultuuri ja ajaloo tutvustamisele Eesti elanikele.

Arenguvajadused:

- Lõimumis-, sh kohanemisteenuskondade mudeli väljatöötamine ja jätkusuutlik rakendamine KOV-ides.
- Romadele suunatud mentorteenuse laiendamine teistesse linnadesse.

Meede 2. Rahvuskaaslaste toetamine

Meetme eesmärk: Väljaspool Eestit elav eestlaskond kannab Eesti identiteeti, osaleb Eesti ühiskonna- ja kultuurielus ning Eestisse tagasipöördumine on oodatud ja vajalikul määral toetatud.

Meetme mõõdikud

Möödiku nimi	Algtase (viimane teadaolev aasta)	Sihttase 1 (2026)	Sihttase 1 (2027)	Sihttase 3 (2028)	Sihttase 4 (2029)
Eestisse tagasipöördujate rahulolu kohanemisprotsessiga -eestlased <i>Allikas: EIM</i>	90% (2020)	92%	Ei möödeta	Ei möödeta	≥94%
Eestisse tagasipöördujate rahulolu kohanemisprotsessiga -teised rahvused <i>Allikas: EIM</i>	82% (2020)	87%	Ei möödeta	Ei möödeta	≥90%

Meetme kirjeldus

Tegevus 2.1. Rahvuskaaslaste toetamine

Eesmärk: Välismaal elavad rahvuskaaslased on teadlikud eestluse säilimist toetavatest teenustest

Tegevuse mõõdikud

Möödiku nimi	Algtase (viimane teadaolev aasta)	Sihttase 1 (2026)	Sihttase 2 (2027)	Sihttase 3 (2028)	Sihttase 4 (2029)
Tagasipöördujate teadlikkus avalikest teenustest <i>Allikas: EIM</i>	70% (2020)	≥72%	Ei möödeta	Ei möödeta	Ei möödeta

Tegevuse kirjeldus

Välismaal elavaid rahvuskaaslasi on Eesti riik süstemaatiliselt toetanud rahvuskaaslaste programmide kaudu alates 2004. aastast. Valdkond juhindub üleilmse eestluse tegevuskavast aastateks 2022–2025. Üleilmne eestlus on „Sidusa Eesti arengukava 2030“ üks alaeesmärkidest. Ülemaailmse eestluse hoidmine ja arendamine on riigile prioriteetne küsimus, sest rahvuskaaslased ja Eesti sõbrad on üheaegselt eestluse hoidjad ja kandjad ning ka Eesti kultuurisaadikud kogu maailmas.

Diasporaapoliitika eesmärk on, et väljaspool Eestit asuv eestlaskond kannaks Eesti identiteeti ja osaleks Eesti ühiskonna- ja kultuurielus. Välismaal elavad Eestit toetavad ja väärtustavad inimesed aitavad kujundada Eesti positiivset kuvandit maailmas, tutvustada kultuuri, edendada

majandust ning rahvusvahelisi suhteid. Eestisse tagasipöördumine on oodatud ja vajalikul määral toetatud.

Suur osa (76 %) Välisministeeriumi 2021. a läbi viidud välismaal elavate eestlaste küsitlusuuringus⁴ osalenutest oli huvitatud Eesti arengus osalemisest ja oma kaasatusega rahul. Lisaks toodi välja ka vajadus saatkondade uudiskirjade järele, kust saaks infot mh Eesti edulugude ja elukohariigis toimuvate eesti (kultuuri)ürituste kohta.

Eesmärgi saavutamiseks programmiperioodi jooksul:

- Eesti väliskogukonnale suunatava kommunikatsiooni üheks kõige suuremaks väljakutseks on suur ning laialivalgunud infovoog. Portaali Global Estonian <https://globalestonian.com/> arendamine koostöös INSA ja Välisministeeriumiga aitab kaasa kommunikatsiooni tõhustamisele. Portaali eesmärk on olla nii Eestis kui väljaspool Eestit elava eestlaskonna virtuaalne koostööplatvorm, mis kajastab väliseesti kultuuriseltside ja kodanikuühenduste kontakte ja pressiteateid, teavet tagasipöördumist toetavate teenuste kohta ning uudiseid nii välismaalt kui Eestist. Portaal annab välja igakuist eestikeelset infokirja. INSA pakub tagasipöördumist toetavaid teenuseid (nõustamine, kogemuskohtumised, infopäevad, tagasipöördumistoetus). Teadlikkust tagasipöördujatest suurendatakse meedia ja kommunikatsioonitegevuste kaudu. KUM jätkab väliseesti noorte keele- ja kultuurilaagrite korraldamise toetamisega.

Arenguvajadused

- Tähelepanu vajavad Eesti diasporaa tagasipöördumist toetavad teenused ja praktilise ja asjakohase informatsiooni kättesaadavuse suurendamine sihtgrupile.

⁴ <https://vm.ee/et/uudised/valisministeeriumi-kusitlus-valismaal-elavad-eestlased-tahavad-osaleda-eesti-arengus>

LISA 1. Programmi teenuste kirjeldus

Planeerimistasand	Eesmärk
Lõimumis-, sh kohanemisprogramm	
Meede 1. Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti	
Tegevus 1.1. Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	
Teenus: Tänapäevaste, nutikate ja tulemuslike kohanemis- ning lõimumisteedkondade arendamine	Vajaduspõhised lõimumis-, sh kohanemisteenused on korraldatud kliendikeskselt ja tulemuslikult. Kokku on lepitud teenused, mida sihtrühmadele pakutakse ning sihtrühmad on nendest teadlikud ja teenuste kvaliteediga rahul.
Teenus: Ühine, arusaadav ja usaldusväärne kommunikatsiooni- ja informatsioon	Tagatud on regulaarne, selge ja faktitäpne lõimumis-, sh kohanemisalane avalik kommunikatsioon ning asjakohase riigiinfo edastamine, mille tulemuseks on Eesti elanikkonna teadmiste suurenemine lõimumis-, sh kohanemisvaldkonnast.
Teenus: Ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine	Erineva emakeelega inimeste vahel on usalduslikud, sõbralikud ja tihedad otsekontaktid. Erineva emakeelega inimesed algatavad ja osalevad kogukondlikes ühistegevustes (sh vabatahtlikus tegevuses) ning tunnevad ühtekuuluvustunnet.
Teenus: Uuendusmeelse ja vastutustundliku tööturu toetamine	Eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste konkurentsivõime ühiskonnas toimetulekuks on paranenud.
Teenus: Eesti keele oskuse, riigi ja kultuuriruumiga sideme suurendamine	Eesti keelest erineva emakeelega inimeste eesti keele oskuse tase ja eesti keelt aktiivselt kasutajate arv kasvab, ühiskond toetab erineva emakeelega inimeste koos õppimist, mitmekeelse ja rändetaustaga õpilaskonna igakülgset lõimumist Eesti ühiskonda. Inimeste usaldus riigi institutsioonide vastu on kõrge.
Teenus: Kohaliku tasandi toetamine ja sektoriüleste partnerlussuhete arendamine	Avaliku, era- ja kolmanda sektori asutused, kes puutuvad sihtrühmaga kokku, arvestavad oma põhitegevuses eesti keelest erineva emakeelega inimeste vajadustega. Lõimumis-, sh kohanemisteenuste pakkujad on heades partnerlussuhetes ning teadlikud iseenda ja teiste osaliste rollidest.
Meede 2. Rahvuskaaslaste toetamine	
Tegevus 2.1. Rahvuskaaslaste toetamine	
Teenus: Eesti identiteedi edendamine ja säilitamine välismaal	Välismaal elavad eestlased kannavad Eesti identiteeti, tagatud on ühine ja mitmekülgne informatsioon ja eesti kultuuri elujõulisus välismaal.
Teenus: Eestisse tagasipöördumise ning Eesti eluga (taas)kohanemise toetamine	Eestisse tagasipöördumine on oodatud ja vajalikul määral toetatud. Toetatud on tagasipöördumine ja Eestisse jäämine.

LISA 2. Teenuste rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve			
	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud	17 341 878	16 504 220	14 112 101	7 931 926
Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti	17 161 878	16 324 220	13 932 101	7 751 926
Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	17 161 878	16 324 220	13 932 101	7 751 926
Tänapäevaste, nutikate ja tulemuslike kohanemis- ning lõimumisteedekondade arendamine	74 542	74 776	74 900	72 760
Ühine, arusaadav ja usaldusväärne kommunikatsiooni- ja inforuum	1 941 327	1 705 118	1 803 344	991 771
Ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine	2 753 693	2 903 063	1 052 215	192 117
Uuendusmeelse ja vastutustundliku tööturu toetamine	1 027 911	879 709	551 577	142 206
Eesti keele oskuse, riigi ja kultuuriruumiga sideme suurendamine	7 825 619	7 542 488	7 498 704	3 728 734
Kohaliku tasandi toetamine ja sektoriüleste partnerlussuhete arendamine	3 538 786	3 219 066	2 951 361	2 624 338
Rahvuskaaslaste toetamine	180 000	180 000	180 000	180 000
Rahvuskaaslaste toetamine	180 000	180 000	180 000	180 000
Eesti identiteedi edendamine ja säilitamine välismaal	18 571	18 571	18 571	18 571
Eestisse tagasipöördumise ning Eesti eluga (taas)kohanemise toetamine	161 430	161 430	161 430	161 430